

מכון מניטו

הבעיה של הגיורים*

מאמר שכתב הרב יהודא לאון אשכנזי (מניטו)

תרגום: אברהם כליפא

הגהה: הרב אורי שרקי

...הניסיון הרב שיש לי בנוגע לגיורים, מביאני לומר שגיוור איננו יכול בשום אופן להיחשב כשינוי תמצית של אמונות, אידיאולוגיה, הסכמות שבלב או אמונות. זהו בשינוי זהות. "גיוור" אליבא דאמת הוא "התאזרחות" לאומה הישראלית שהיהדות היא דתה. כאשר רות מודיעה לנעמי על החלטתה "להתגייר", היא אומרת לה: "עַמֶּךָ עִמִּי וְאֶת-לְהִיךָ אֶת-לְהִיךָ" (רות, א, טז). סדר המילים משמעותי: קודם "עַמֶּךָ" ולאחר מכן "אֶת-לְהִיךָ".

אם מניעים בלתי מודעים או אינטרסנטיים במידה זו או אחרת, מסלפים את האותנטיות של שינוי זהות העמוק זה, ההשלכות הנפשיות, בפרט עבור מי שגיוור מתוך חוסר זהירות, עלולות לפעמים להיות חמורות מאוד ורצוי להיעזר פעמים רבות בעצותיו של פסיכולוג או אף של פסיכיאטר כדי לנתח את המניעים התת-מודעים שהביאו לידי הגשת המועמדות לגיוור.

זה מביא אותי למספר הבחנות בעלות אופי כללי יותר בנוגע לבעיה זו...

בגולה, נתונה הקהילה היהודית תחת לחצים אדירים מצד האווירה הסובבת המבוללת מאוד, וצריכה באופן לגיטימי להתגונן על ידי יצירת תקנות אשר עלולות לעיתים להיראות קיצוניות. יסוד הבעיה מונח באיכותו האנושית של הצוות המטפל בגיורים. עיקרה של הביקורת, הנמתחת לפעמים כלפי צורת טיפול שאינה תואמת את הכללים הבסיסיים של הדרך ארץ המקובל, נובע מהאופן שבו מקבלים את פניו של המועמד.

יהיה המניע אשר יהיה, המועמד לגיוור פונה אל נציגיו של משה רבנו בקהילה, ומן הראוי שמשאש יאמץ לעיתים תכופות יותר את פניו של אברהם אבינו". בכל אופן, גם אם דעתו הסופית של הרב הינה לדחות את בקשת הגיוור, סירוב זה צריך להיות בהיר ומנומק.

בזמנו, הרב קוק, שצפה את הקמת מדינת ישראל, היה נוהג להמליץ למועמדים לגיוור לעבור את התהליך הזה בארץ ישראל.

אכן, אין ספק שאנו חיים בתקופה מיוחדת בהיסטוריה דברי ימי עמנו. לערוך גיוור בגלות, פירושו להביא לא-יהודי לזהות היהודית של הגלות. ומי רשאי לגזור גלות על מי שהקב"ה בראו כאדם חופשי באומתו המקורית? מכוח זה הייתי מוסיף להוראות שהתווה הרב גוגנהיים, שיש להפנות את תשומת ליבו של המועמד להיבט זה של הבעיה.

אין לי ספק שהערה זו עשויה להרגיז רבים מרבני הגולה, אך העלמת היבט זה מן המועמד לגיוור תהיה לדעתי הטעייה חמורה.

ייתכנו מקרים חריגים הדורשים גיוור בגולה עצמה. אך צריך להיות ברור שתמיד אלו יהיו מקרים יוצאי דופן, מקרים דחופים, ולא בהנהגה קבועה, במיוחד בעידן שבו כל יהודי, הן יהודי מלידה והן ע"י גיוור, יכול לשים קץ לגלות זו.***

* מאמר שפורסם ב-"Information juive", מס' 161, פריז, אוקטובר 1996, עמ' 13.

** הערת המערכת: ע' שמות רבה, כח, א.

*** הערת המתרגם: באותו עניין ראה סוד מדרש התולדות חלק ב, עמ' 187-186 ו-204.